

Prevalensundersøkelse infeksjon- og antibiotikaregistrering

1. Hensikt

Overvåking av helsetjenesteassosierte infeksjoner er viktig for å få oversikt over forekomst, identifisere risikofaktorer og sette i verk forebyggende tiltak. Ved å forebygge helsetjenesteassosierte infeksjoner unngår pasienter lidelse og behandling med antibiotika.

I NOIS registreres bruk av antibiotika og årsak til (indikasjon for) at antibiotika gis. Det gir leger i sykehjem en mulighet til å vurdere om deres bruk av antibiotika er i tråd med nasjonale retningslinjer.

2. Generelt

Alle sykehjem er pålagt å delta to ganger per år i de nasjonale prevalensundersøkelsene av helsetjenesteassosierte infeksjoner og antibiotikabruk, i henhold til [NOIS-registerforskriften](#) og [Forskrift om smittevern i helsetjenesten](#). Mal og registrering finnes på www.fhi.no

Prevalensundersøkelsene skal gjennomføres den dagen i angitte uker hvor tilsynslegen er tilstede. Hvilke uker undersøkelsene skal avholdes vil bli lagt ut på Folkehelseinstituttets hjemmesider:

- [Sykehjem: Prevalensundersøkelser av helsetjenesteassosierte infeksjoner og antibiotikabruk, NOIS-PIAH.](#)

Helsetjenesteassosiert infeksjon (HAI):

En HAI er en infeksjon som oppstår mer enn to dager etter at pasienten ble innlagt i sykehjemmet, eller en infeksjon som oppstår som følge av opphold eller behandling i et annet sykehjem eller sykehus. Unntak er infeksjon i operasjonsområdet som regnes som HAI, selv om den oppstår mindre enn to døgn etter operasjon.

Helsetjenesteassosierte infeksjoner påfører pasienter lidelse, i verste fall død. Behandling av helsetjenesteassosierte infeksjoner kan føre til sykehusopphold eller forlenget sykehusopphold, og bruk av antibiotika. Bruk av antibiotika utgjør en risiko for utvikling av resistens hos bakterier. Dette gjelder spesielt bruk av bredspektrede antibiotika, som virker på mange forskjellige bakterietyper. Ved utvikling av resistens har antibiotika ikke lenger effekt på bakteriene. Følgelig kan infeksjoner forårsaket av antibiotikaresistente bakterier være vanskelige å behandle. Dette er et alvorlig og økende problem i hele verden. Riktig bruk av antibiotika er derfor viktig.

Dette registreres i undersøkelsene:

Prevalensundersøkelsene består av to deler, én hvor noen utvalgte helsetjenesteassosierte infeksjoner registreres og én hvor all systemisk bruk av antibiotika registreres.

I sykehjem registreres følgende typer helsetjenesteassosierte infeksjoner:

- Symptomatiske urinveisinfeksjoner både hos pasienter med og uten urinveiskateter
- Nedre luftveisinfeksjoner
- Infeksjoner i operasjonsområder (overflatiske og dype postoperative sårinfeksjoner - inkludert postoperative infeksjoner i organ/hulrom)
- Hudinfeksjoner

I antibiotikadelen av undersøkelsen registreres all systemisk bruk (ikke bare bruk knyttet til de fire typene helsetjenesteassosierte infeksjoner). Antibiotika er definert som:

- Antibakterielle medikamenter, inkludert metenamin
- Antimykotika
- Enkeltmedikamentene vankomycin, fidaksomicin, metronidazol og rifampicin

3. Fremgangsmåte

Praktisk gjennomføring:

- Undersøkelsen bør gjennomføres av sykepleier og lege
- Kopier og distribuer skjemaer for registrering av HAI og for registrering av antibiotikabruk til hver avdeling (post). Ansvarlige på den enkelte avdeling bør også ha malen tilgjengelig.
- Registrer HAI og antibiotikabruk på hver avdeling. Ikke registrer data fra flere avdelinger på samme skjema.
 - HAI hos pasienter på undersøkelsestidspunktet som skal registreres, er listet opp under punktet; *Dette skal registreres i undersøkelsen.*
 - All systemisk antibiotikabruk registreres, det ligger også listet opp under punktet; *Dette skal registreres i undersøkelsen.*

En fullstendig beskrivelse av prevalensundersøkelsene i sykehjem finnes i:

- [NOIS-PIAH registreringsmal for sykehjem 2015](#)

Data fra prevalensundersøkelsene skal leveres til Folkehelseinstituttet ved hjelp av internettbaserte dataverktøy, PIAHnett. Det er kun helsepersonell (registrert i HPR-registeret) som får tilgang til PIAHnett, og pålogging krever enten MinID, BankID, Buypass eller Commfides. [Bruerveiledning for PIAHnett, 2015 \(pdf\)](#)

Resultater og bruk av data:

Resultater fra prevalensundersøkelsene publiseres på Folkehelseinstituttets nettsider. Registrert helsepersonell har tilgang til resultatrapporter i PIAHnett. Der kan dere se resultater fra eget sykehjem, samt samlede resultater fra sykehjem i egen kommune, eget fylke, og nasjonalt.

Vi anbefaler at ledelsen i sykehjemmet bruker resultatene fra undersøkelsene for:

- å identifisere mulige infeksjonsproblemer og vurdere smitteverntiltak
- å vurdere om sykehjemmets antibiotikabruk er i tråd med nasjonale retningslinjer

4. Referanser

- Folkehelseinstituttet:
 - [Formål med Norsk overvåkingssystem for antibiotikabruk og helsetjenesteassosierte infeksjoner \(NOIS\) \(2024\)](#)
 - [Sykehjem: Prevalensundersøkelser av helsetjenesteassosierte infeksjoner og antibiotikabruk, NOIS-PIAH \(2022\)](#)
 - [Dette registreres i Norsk overvåkingssystem for antibiotikabruk og helsetjenesteassosierte infeksjoner \(NOIS\) \(2024\)](#)
 - [NOIS-PIAH registreringsmal for sykehjem 2015](#)